

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum Deus possit conuertere quodlibet in quodlibet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

implicat contradictionem, sed corpus Christi esse in hoc sacramento sine conversione substantiæ panis in ipsum, non plus implicat contradictionem quam ipsum esse in sacramento facta conversione, ergo sicut unum est possibile ita & reliquum. Minor probatur: quia omnis repugnantia, vel contradictio quæ usque modo inuenta est ad probandum quod corpus Christi non possit esse in hoc sacramento sine conversione substantiæ panis in ipsum procedit ex aliqua trium causarum quæ tanguntur in tribus argumentis factis ad questionem. Et ideo sufficit respondere ad tria argumenta prædicta.

12. Ad primum eorum dicendum est quod argumentum impedit semetipsum, quia corpus Christi quod potest simul esse cum aliena quantitate potest simul esse cum substantia subiecta illi quantitati, non enim repugnat duobus corporibus esse simul nisi ratione quantitatis cuius est excludere ab eodem situ aliam quantitatem, sed corpus Christi potest simul esse cum quantitate panis, ut ponit omnis opinio quæ ponit corpus Christi verum esse in hoc sacramento, ergo æque facilliter potest esse cum substantia panis manente sub sua quantitate.

13. Ad secundum dicendum quod vtriusque propositio tamen maior & minor est falsa. Ratio etiam magis concludit oppositum quod propositum. Quod maior sit falsa patet, quia Deus potest facere quod supra ultimam spheram quæ nunc est esset alia continens ipsam in qua esset sicut in loco, & sic ultima spheræ quæ nunc est, esset in loco ubi prius non fuit absque mutatione sui, & absque mutatione alterius in ipsam: quævis enim spheræ de nouo creata esset mutata large accipitur ad mutationem per creationem, tamen non esset mutata in priorem spheram. Et similiter potest Deus facere quod corpus Christi esset de nouo in sacramento altaris absque mutatione sui & absque mutatione alterius in ipsum, facta tamen aliqua mutatione circa panem vel aliquid aliud.

Nec sequitur si circa panem sit aliqua mutatio quod illa sit conversio panis in corpus Christi, quia potest esse aliqua alia, sed esset fallacia consequentis à superiori ad inferius affirmando. Minor etiam est falsa, quia corpus Christi existens de nouo in sacramento non est ubi prius non fuit, quia esse in sacramento non est habere nouum ubi. Nam ubi est circumscriptio corporis à circumscriptione loci procedens. Cum igitur corpus Christi non sit in sacramento circumscriptiue, patet quod non est in eo tanquam in aliquo ubi, nec per consequens est ubi prius non fuit. Cuius oppositum assumit minor propositio. Ratio eorum etiam magis concludit oppositum quod propositum, quia definitio non potest conuenire nisi cui conuenit diffinitum. Si ergo aliter se haberet nunc quàm prius, sic definitio eius quod est moueri, vel mutari non conueniret alicui nisi cui conueniret esse motum vel mutatum: si ergo corpus Christi per hoc quod est de nouo in sacramento se habeat aliter hunc quàm prius prout isti arguunt, sequitur quod ipsum sit motum, vel mutatum, & non panis in ipsum, cuius oppositum ipsi intendunt concludere. Et sic patet quod illa ratio non cogit.

14. Cum ergo conversio non sit necessaria ad existentiam corporis Christi in sacramento quantum ad eius permanentiam, sed solum quantum ad fieri de nouo, quia corpus Christi permanent in sacramento quantum ad permanentem speciem, conversio autem non semper fit, sed solum in pronuntiatione verborum, satis etiam durum est, & derogare videtur immensitati diuinæ potestatis dicere, quod Deus non possit facere corpus suum esse in sacramento per alium modum quam per conversionem substantiæ panis in ipsum, maxime cum ponendo conversionem fieri, difficilissimum est videre qualiter ipsa faciat aliquid ad hoc quod corpus Christi sit in sacramento. Quia sicut se habet substantia ad substantiam, sic se habet quantitas ad quantitatem, sed si quantitas panis conuertetur in quantitatem corporis Christi, non propter hoc quantitas corporis Christi fieret ubi fuit quantitas panis, ergo similiter propter conversionem substantiæ panis in corpus Christi, non apparet quod corpus Christi debeat esse ubi fuit substantia panis, nec quod ad hoc talis conversio aliquid operetur. Item conversio in aliquid præexistens magis videtur facere quod conuersum sit in illo, in quod conuertitur quàm e converso, sicut alimentum fit in alio, & non e converso, sed secundum hoc conversio panis in corpus Christi magis videtur facere quod panis

esset ubi est corpus Christi, quàm quod corpus Christi esset ubi fuit substantia panis. Patet ergo quod est temerarium dicere quod corpus Christi diuina virtute non possit esse in sacramento nisi per conuersionem panis in ipsum. Tenet enim fides quod humanitas quæ de se nata est constituitur proprium suppositum fuit in alieno supposito per solam habitudinem existendi in alio ipsi datam à Deo, quare ergo non poterit dici quod corpus Christi non mutatum secundum locum, nec secundum formam aliquam abolutam possit esse de nouo in sacramento per nouum ordinem seu habitudinem ipsi datam à Deo in quantum est substantia & non in quantum est quantitas, quia secundum quod substantia est, non esset limitata ad aliquem locum, ut dictum fuit in præcedente questione.

15. Propter tertium similiter non oportet dicere quod substantia panis non remaneat, quia ex quo ponitur corpus Christi realiter esse in hoc sacramento, pro ipso potest reddi vera locutio ut non solum dicatur corpus Christi est hoc, sed dicatur hoc, id est, contentum sub hoc est corpus meum, quia indefinita verificatur pro vno solo. Nec oportet quod demonstraretur substantia panis dato quod esset ibi, sicut non oportet quod fiat demonstratio specierum ibidem existentium. Si autem iste modus esset verus de facto, multæ dubitationes quæ occurrunt circa hoc sacramentum (tenendo quod substantia panis non remaneat) essent solute. Dubitatur enim qualiter ex hoc sacramento potest aliquid nutriri, & quomodo species possunt corrumpi, & ex eis aliquid generari: quæ omnia saluarentur naturaliter eo modo sicut saluarentur si natura panis & vini non affluerentur ad naturam sacramenti, ponuntur enim manere post consecrationem sicut ante. Sed quia hic modus non debet teneri de facto, cum ecclesia determinauerit oppositum quæ non præsumitur errare in talibus, ideo tenendo de facto aliam partem respondendum est ad argumenta quæ sunt in contrarium.

16. Ad primum in oppositum dicendum est quod in his quæ sunt fidei non est semper eligenda illud ad quod sequuntur pauciores difficultates, sic enim poneremus in diuinis vnum suppositum, & illud absolutum, ad quod positionem nulla difficultas sequitur secundum humanam rationem. Sed est ponendum magis illud quod est consuetudinis sanctorum, & traditioni ecclesiasticæ, licet plures difficultates occurrant. oportet enim intellectum nostrum capere in obsequium fidei.

17. Ad secundum dicendum est quod illud solum efficitur in hoc sacramento principaliter quod significatur per formam verborum, sed secundario efficitur quicquid ad illud antecedit, vel illud concomitatur, ad existentiam corporis Christi in hoc sacramento antecedit transubstantiatio panis in ipsum, concomitantur autem diuinitas vnica corpori & quantitas cum cæteris accidentibus, ut dicunt tenentes istum modum. Et ideo vtrumque efficitur in hoc sacramento scilicet existentia corporis Christi & conuersio panis.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum Deus possit conuertere quodlibet in quodlibet.

Capit. 3. q. 76. ar. 4.

Secundo queritur, vtrum Deus possit conuertere quodlibet in quodlibet. Et arguitur quod sic, quia agens quod habet potestatem super totum esse huius & illius potest conuertere vnum in aliud, sed Deus habet hanc potestatem super esse cuiuslibet creature, ergo potest conuertere quamlibet in aliam.

Item maius est facere aliquid ens ex nihilo quàm conuertere vnum ens in aliud, sicut maior est distantia inter nihil & ens quàm inter duo entia. Sed Deus potuit facere & fecit omnia entia ex nihilo, ergo à fortiori ratione potest conuertere quodcumque ens in aliud.

Ad idem est quod dicit Ambrosius super epistolam primam ad Cor. 10. ubi dicit sic. Sermo Dei qui ex nihilo potuit facere quod non erat, potest ea quæ sunt mutare in id quod non erant. Non enim minus est dare nouas naturas rebus quam mutare.

In contrarium arguitur ex autoritate Augustini super Gene. ad litteram qui dicit, quod corpus in corpus posse

posse mutari sunt qui afferunt corpus verò mutari in spiritum fieri quod naturam incorporatam nec aliquos sensisse scio, nec fides habet. Boëtius etiam in libro de duabus naturis & vna persona Christi dicit, quod illa sola inter se transmutari possunt quæ habent vnius materiae communem substantiam.

RESPONSIO. Circa questionem istam an quodlibet in quodlibet possit conuerti, sciendum est quod conuersio differt à creatione & ab annihilatione. Quod enim creatur omnino prius non erat nisi in potentia agentis, quod verò annihilatur omnino non remanet. Sed quod conuertitur in aliud prius erat aliquid in quo differt à creatione, & postquàm conuersum est manet aliquantulum in eo in quo conuersum est, in quo differt ab annihilatione. Et hæc conuersio potest fieri vel in præexistens, sicut conuertitur alimentum in corpus animalis: vel in non præexistens, sicut fit in generatione & corruptione, sicut conuertitur aer in ignem qui ex eo generatur.

Quo supposito dicendum quod non quodlibet potest conuerti in quodlibet, sed tantum ea quæ comunicant in materia. Quod probatur sic: quia conuersum oportet manere in eo in quo conuersum est, vt patet ex dictis, sed non manet in eo actu, quia tunc non esset conuersum, ergo manet in potentia, non in potentia actiua solum Dei, quia tunc nõ differt ab annihilatiõne. Potest enim Deus annihilata reintegrare (vt videtur quibusdam) vel si hoc non potest, vt alius videtur, multo fortius habetur propositum, quia tunc oportet omne conuersum manere in eo in quo conuersum est non solum in potentia actiua dei, sed in potentia aliqua passiuã: hoc autem est in potentia materiae, ergo non possunt conuerti in inuicem nisi illa quæ comunicant in materia. Cum ergo corpus & spiritus non comunicent in materia, nec corpus corruptibile cum incorruptibili secundum communioem opinionem, sequitur quod nec corpus potest conuerti in spiritum, nec corpus corruptibile in incorruptibile, neque in non præexistens, neque in præexistens: vnde nulla virtute potest fieri quod lapis conuertatur in angelum, vt fiat nouus angelus ex lapide. Angelus enim non potest fieri nisi per creationem quæ est ex nihilo, quauis enim Deus possit annihilare lapidem præexistente & creare nouum angelum, non tamen videtur possibile quod possit ex lapide angelum facere, nisi diceretur aliquid fieri ex altero, quia fit post alterum, quod non est proprie dictum.

Rursus non videtur possibile quod panis conuertatur in angelum præexistente, quia nihil de pane, nec quo ad materiam, nec quo ad aliquod eius accidens potest esse in angelo: vnde si duo panes essent, & vnus totaliter annihilaretur, & alius diceretur conuerti in angelum secundum positionem illorum qui dicunt quodlibet posse conuerti in quodlibet, non esset differentia inter istos duos panes nec quo ad se, quia nihil remaneret de quolibet eorum in se: nec quo ad angelum, quia nihil plus esset in angelo de pane qui diceretur conuerti in ipsum, quàm de alio pane annihilato. Et ideo contra rationem esset quod vnus diceretur conuersus & alius non conuersus, sed vterque verè esset annihilatus. Adhuc absurdus est dicere quod angelus possit conuerti in lapidem, quia lapis est aliquid constitutum ex materia & forma: quorum ergo vicem posset supplere angelus qui est natura simplex perfecta in sua specie? certe non est facile fingere, nisi diceretur illa absurda ab antiquo reprobata: videlicet quod vna natura posset fieri alia (vt quod albedo posset fieri nigredo) quod implicat contradictionem in omnibus naturis contrariis seu disparatis.

Item si natura corporalis potest conuerti in spiritum & conuerso, simili vel fortiori ratione poterit conuerti spiritus in spiritum: puta vnus angelus in alium, & omnes in vnum, quod est satis intelligibile: quia angelus non incipit esse nec potuit incipere esse nisi per creationem. Et similiter videtur quod non potest desinere esse nisi per annihilationem & non per conuersionem in alterum.

Ad hoc autem quidam respondent quod conuersum manet in eo in quo conuersum est, nõ in actu proprio, nec in sola potentia Dei agentis, nec in potentia passiuã materiae, sed in potentia obiectiua secundum quam Deus potest facere de re qualibet quicquid rei non repugnat. Sed ista responsio nõ valet, quia potentia obiectiua nõ est aliquid

positiuum pertinet ad essentiam rei, sed est sola non prohibito ad esse secundum quam res fuerunt ab æterno in potentia, quia deus potuit eas facere esse cum non repugnaret eis esse. Et secundum istam potentiam vna res non dicitur esse in alia, sed omnes dicuntur esse in Dei potentia propter quam ipse res dicuntur esse in potentia obiectiua quæ non est in rebus, sed est sola denominatio rerum à potentia Dei. Et sic patet quod non quodlibet potest conuerti in quodlibet, sed solum illa quæ comunicant in materia secundum quam vnum potest manere in alio.

AD argumenta in oppositum dicendum. Ad primum quod non ex hoc potest aliquid agens conuertere vnum in aliud, quia habet potestatem super totum, nisi illa quorum vnum debet conuerti in aliud comunicent in materia ratione cuius vnus potest dici manere in altero. Talis autem comunicatio non est inter corpus & angelum, vel inter corpus corruptibile & incorruptibile, vel inter duo corpora per naturam incorruptibilia.

Ad secundum dicendum quod non est maius aliquid facere ex nihilo, modo quo expostum est. lib. dist. 1. quàm conuertere corpus in angelum, vel quæ non comunicant in materia, quia illud nõ implicat aliquam contradictionem, vt tunc declaratum fuit. Istud autem implicat, quia oportet conuersum manere aliquantulum in eo in quo conuersum est: quod non potest esse nisi ratione materiae communis, vt probatum est supra. Et quod dicitur quod plus distat ens à nõ ente quàm quodcumque ens ab alio ente. Potest dici quod ens à nõ ente nõ est aliqua distantia proprie loquendo. Et si esset non plus concluderet nisi quod facilius esset conuertere quodcumque creatum in aliud quàm conuertere nõ ens, vel nihil in ens, quod potest concedi, quia vtrunque est impossibile. Sed non concluditur quin facilius sit creare aliquid ex nihilo quàm conuertere vnum angelum in lapidem, vel conuerso: quia istæ actiones sunt diuersarum rationum, & in talibus aliquid repugnat vni quod non repugnat alteri.

Per idem patet responsio ad autoritatem Ambrosii, quia sicut Deus potest aliquid de nihilo producere, sic potest vnam rem in aliam conuertere nõ tamen quamlibet in quamlibet, nec hoc dicit gloria.

QUESTIO TERTIA.

Qualis sit conuersio substantiæ panis & vini in corpus Christi & sanguinem.

Calet. 3. q. 75. art. 4.

TERTIO quaeritur de modo conuersionis substantiæ panis in corpus Christi qualis sit, vtrum totus panis conuertatur in totum corpus Christi, sic videlicet quod forma conuertatur in formam & materia in materiam, vel sic quod materia & forma panis conuertantur quodlibet in materiam corporis Christi, & quodlibet in formam corporis Christi, vel quo alio modo fiat conuersio. Et arguitur quod totum conuertatur in totum. Primò per dictum multorum doctorum qui sic scripserunt & docuerunt dicentes, conuersionem panis in corpus Christi differre à creatione & annihilatiõne & transmutatione naturali. À creatione quidem, quia illa fit ex nihilo, nõ autem ista conuersio, sed habet substantiam panis pro termino à quo. Ab annihilatiõne verò, quia illa non habet terminum ad quem positiuè sed purum nihil, hæc autem habet terminum ad quem positiuè, scilicet corpus Christi. À transmutatione verò naturali dixerunt eam differre, quia omnis transmutatio naturalis habet subiectum commune. Hæc autem conuersio nullum habet commune subiectum, sed si sola materia conuertatur in corpus Christi corrupta forma panis & remanente materia nõ posset saluari prædicta differentia inter istam conuersionem, & transmutationem naturalem, quia vtraque haberet subiectum commune, igitur &c.

Item conuersio panis in corpus Christi dicitur esse summè miraculosa, sed hoc non esset verum, nisi totum conuertatur in totum, ergo &c. Minor probatur, quia illa operatio est magis miraculosa, quæ est miraculosa quantum ad substantiam facti, & quantum ad modum faciendi quàm illa quæ est miraculosa quantum ad modum faciendi & non quantum ad substantiam facti, sed si corrupta forma panis sola materia conuertatur in corpus Christi, tatis conuersio